

סקירה כללית

כמוזכר בסוגיא לפני הסוגיה הקודמת, לפי ר"ל, לאחר שנשחט הקנה, הריאה נחשבת כמונח בסל (כאילו מנותקת מגוף הבהמה) למרות שבהמה עדיין מפרכסת עד שתישחט גם את הוושט. והרי נכרים אין להם דין שחיטה אלא צריכים נחירה (מיתה לגמרי) כדי להתירה מאבר מן החי. לכן יש שיטה שהריאה של בהמה שחוטה, אסורה לנכרים.

משנה - דף לג.

סוגיא - דף לג-לד: - נושא: בבהמה שחוטה של איזה סוג "חולין" שייך לטמאה בידיים שניות לטמאה

סקירה כללית

מורכב מאד!

דיוק ממשנתנו

שחט בהמה חיה או עוף ויצא ממנו דם (המצב הרגיל), הוכשרה לקבל טמאה, ולכן אין נאכלת בסתם ידיים שהו שניות לטמאה (מדרבנן) כי תטמאנה את הבהמה.

קושיא

מה הבעיה? הלא מדובר בבהמה חיה ועוף של חולין (יש כמה הוכחות לכך) והרי אין שני עושה שלישי בחולין?!

תירוצים

יש 4 תירוצים.

הראשון והשלישי מופרכים.

הרביעי נכנס למורכבות רבה לגבי: האם התירוץ הזה שייך לשיטת רבי יהושע / מה סובר רבי יהושע.

הגמרא נכנסת להרבה פרטים בקשר למחלקת ר"א ורבי יהושע.

יש פרטים מסוימים שלא פרטנו למטה ומסומנים: <<לא נכנס לזה>>

משנתנו

השוחט ... ולא יצא מהן דם ... נאכלין בידיים מסואבות לפי שלא הוכשרו בדם

דיוק

הא יצא דם – הוכשרו, ולכן אין נאכלים בידיים טמאות

במה מדובר במשנתנו

בחולין

ראיות

<לא נביא כאן את ארבעת הראיות>

(מדוע אין לאוכלו [לחולין] בידים מסואבות [שניות]) הלא אין שני עושה שלישי בחולין?!

תירוץ – (1)

רב נחמן בשם רבה בר אבוה:

רקע

מחלקת בשניות מדברי סופרים (כגון ידיים) – האם אסורים במעשר שני:

- ר"מ: מותר (אין שני עושה שלישי במעשר שני)
- חכמים: אסור (צריך טבילה/נטילה) (שני עושה שלישי במעשר שני)

תירוץ

משנתנו מדברת בחולין שלקחה (בירושלים) בכסף מעשר שני, ומשנתנו סוברת כחכמים הנ"ל

פירכא

דיוק

מינוח משנתנו "נאכלין" (במקום "אוכלים") משמע שמדובר (גם) במי שמאכיל לאחר לתוך פיו – ככה המאכיל רק נוגע – אינו אוכל

פירכא

אולי החכמים אסורים רק אכילת מעשר שני – לא בנגיעה בלבד (מקרה של משנתנו כנ"ל)

תירוץ – 2

רב פפא:

רקע – 1

לפי ר"ע יש מקרה של ידיים ראשונות (במקום שניות) מדברי סופרים :

[הערה: ר"ע לא פירט האם זה (שידים ראשונות) מטמאות גם חולין (האם הגזירה כללה חולין)]

המקרה: הכניס ידיו (בלבד) לתוך בית המנוגע

(אמנם ביאה במקצת לא שמה ביאה, אך מחלקת האם גזרו מדרבנן ידיו אגב גופו...)

- ר"ע: ידיו ראשונות (מדרבנן כנ"ל)

- חכמים: שניות

רקע – 2

לפי רשב"א בשם ר"מ ידיים ראשונות (במקרה הנ"ל לפי ר"ע) מטמאות חולין

(חכמים חולקים עליו)

תירוץ

משנתנו מדברת בידים ראשונות (ידים שנכנסו לבית מנוגע – לפי ר"ע), ומשנתנו סוברת כרשב"א הסובר ששיטת ר"ע שייכת גם לחולין

תירוץ – (3)

רקע

ר"ע סובר שני עושה שלישי בחולין

הערה: ר"ע לא פירט האם זה (ששני עושה שלישי בחולין) הוא גם בשני מדרבנן (כמו ידיים)

תירוץ

משנתנו כשיטת ר"ע הנ"ל ששני עושה שלישי בחולין

פירכא

כנ"ל יתכן שר"ע מדבר רק בשני דאורייתא (לא בידיים – שהן שניות רק מדרבנן)

תירוץ – 4

ר"א בשם רבי הושעיא (גם עולא – בשינוי קטן בתירוץ):

משנתנו מדברת אודות (בהמה חיה ועוף של) **חולין שנעשו על טהרת קודש**

שידים שניות עושות אותו שלישי (מדרבנן)

ואין לומר שמדובר בחולין הנעשים על טהרת **תרומה**

כי תרומה שייכת רק בפירות – לא בבהמות - ולכן אנשים אינם מחמירים בבהמת חולין טהרת תרומה ואפילו הוא עשה – בטלה דעתו אצל כל אדם

(אמנם גם קדש אינו שייך בחיה אבל חיה דומה לבהמה)

התירוץ הזה שמשנתנו מדברת אודות חולין שנעשו על טהרת **הקדש**,

מתבסס על ההנחה שקיים ישות של חולין הנעשה על טהרת **קודש**.

(ישות של חולין שנעשה על טהרת **תרומה** בודאי קיים, אבל)

התקיימות של ישות של חולין על לטהרת **קודש** יכולה להיות לכו"ע או מחלקת תנאים היינו לפי שיטת:

- **בודאי** לפי שיטת ר"א
- **ואולי** גם כרבי יהושע - תלוי במחלקת אמוראים האם רבי יהושע סובר:
 - שאין חולין נעשים על טהרת קדש – **דוקא** על טהרת תרומה
 - או שהתכוון לומר **אפילו** על טהרת תרומה בנוסף לעל טהרת קדש

הערה: המחלקת הנ"ל עם הרבה מורכבות נביא ב"רקע" למטה:

נביא כאן מחלקת ר"א ורבי יהושע במשנה במסכת טהרות.

השייכות לכאן היא האם התירוץ הזה הוא רק לפי ר"א או גם לפי רבי יהושע.

זה תלוי במחלקת אמוראים מובאה בהערות שוליים מספר 6 למטה אודות מה התכוון/סובר רבי יהושע.

יש פרטים מסויימים שלא פרטנו למטה ומסומנים: <<לא נכנס לזה>>

רבי יהושע	ר"א ⁰	שיטות:
אינו משה אוכל כמאכל	משה אוכל כמאכל ¹	מקרים
נעשה שני ועושה שלישי	נעשה ראשון ועושה שני	האוכל ⁵ מאכל ראשון
נעשה שני ² ועושה שלישי	נעשה שני ועושה שלישי	האוכל ⁵ מאכל שני
נעשה שני ³ לקדש (לעשות שלישי ורביעי) – ולא לתרומה (לעשות שלישי) ⁴	נעשה שלישי ועושה רביעי	האוכל ⁶ מאכל שלישי

⁰ ראה הערת שוליים מספר 6 למטה לעוד ענין שר"א ור"י חולקים בו

¹ הטעם שמשוה ... <<לא נכנס לזה>>

² הטעם שבמקרה זה אכן משה ... <<לא נכנס לזה>>

³ הטעם ... <<לא נכנס לזה>>

⁴ "לא לתרומה" היינו שאינו פוסל (מטמא) תרומה – אך לגבי אכילת תרומה – אסור – כי למרות שלא נעשה שני אכן נעשה שלישי

⁵ מדובר במאכל חולין

⁶ מדובר במאכל חולין – שנעשה על טהרת:

ר"א: סתם (היינו על טהרת: או תרומה או קדש)

רבי יהושע: על טהרת תרומה...

...מחלקת אמוראים:

• ר"א בשם רבי אושעיא, ורבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן - רואים שרבה בר חנה סובר

ככה מתוך דברי רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן אודות משא ומתן בין ר"א ור"י ...

: <<לא נכנס לזה>>

- דוקא על טהרת תרומה – ולא על טהרת קדש – סובר אין מתפיסים טהרת קדש על חולין (בטלה דעתיה)

• עולא, ורבי זירא בשם רבי אסי בשם רבי יוחנן בשם רבי ינאי:

- גם על טהרת תרומה – וה"ה על טהרת קדש – סובר מתפיסים...

(הערה: למעלה מחלקת אמוראים מה סובר רבי יוחנן)

מקרים

האוכל שלישי – גם של תרומה עצמה וגם של חולין על טהרת תרומה

דין

בנגיעה אינו מטמא תרומה

אבל לאכול- אסור לאכול תרומה